

Handläggare
Carolina Bjurling
Telefon: 08-50810052

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
24 augusti 2017

Stadsdelsnämndsreform

Remiss från kommunstyrelsen, svar på motion (2017:21) om en stadsdelsreform, dnr: 106-528/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Carolina Bjurling
kvalitetschef

Sammanfattning

I en motion till fullmäktige föreslår Anna König Jerlmyr, Bo Arkelsten, Lars Jilmstad, Christoffer Järkeborn, Johan Nilsson, Lars Svärd, Jan Tigerström, Kristina Lutz, Joel Laurén (alla M) en stadsdelsnämndsreform. Förslaget innebär att antalet stadsdelsnämnder minskas från 14 till fem enligt följande: Bromma förs samman med Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby och bildar stadsdelsnämnden Västerort. Kungsholmen, Östermalm och Norrmalm bildar stadsdelsnämnden Norra innerstaden. Södermalm fortsätter att vara en egen stadsdelsnämnd. Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen bildar stadsdelsnämnden Västra Söderort. Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck och Farsta bildar stadsdelsnämnden Östra Söderort.

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till stadsdelsnämnderna och stadsledningskontoret. I motionen beskrivs förväntade stordriftsfördelar och effektiviseringsvinster med en stadsdelsreform. Stadsdelsförvaltningen framhåller att Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen redan idag samarbetar och har gemensam organisation inom ett antal områden. Dessa

samarbetsöverenskommelser har vuxit fram över tid. Lämpliga sakområden, där en gemensam organisation skulle kunna leda till ökad effektivitet, kvalitet och minskade kostnader, har identifierats och utretts vartefter. En omorganisation av den omfattning som föreslås i motionen är mycket krävande och utfallet ovisst. Förvaltningen framhåller risken att det skulle ta ett flertal år att få respektive ny organisation att ”sätta sig”, vilket i sin tur riskerar leda till tappad styrfart och utvecklingskraft. Förvaltningen menar att de nyttor som eftersträvas kan uppnås på smidigare och effektivare sätt, genom att som redan sker i innerstaden idag, vid behov prova sakområde för sakområde för att utreda eventuella samarbets- och eller samorganiseringsvinster. På så vis kan förändringar genomföras kontinuerligt och mer flexibelt utifrån gemensamt identifierade behov, och eventuella samarbetsöverenskommelser nämnder emellan finjusteras över tid, utan att verksamheten och kvaliteten behöver bli lidande.

Förvaltningen betonar även stadsdelsnämndernas uppdrag att stötta det lokala demokratiarbetet och att tillvara medborgarperspektivet. Något som riskerar att påverkas negativt av en stadsdelsnämndssammanslagning av den föreslagna storleken.

Ärendet

I en motion till fullmäktige föreslår Anna König Jerlmyr, Bo Arkelsten, Lars Jilmstad, Christoffer Järkeborn, Johan Nilsson, Lars Svärd, Jan Tigerström, Kristina Lutz, Joel Laurén (alla M) en stadsdelsnämndsreform.

Stadsdelsnämnderna har haft sin nuvarande organisation sedan 2007. Syftet med reformen är att koncentrera nödvändiga resurser för att klara uppdragen och nå en större likvärdighet över staden. Enligt motionen är det för staden en stor utmaning att leverera hög och likvärdig kvalitet inom alla de områden som stadsdelsnämnderna ansvarar för.

Motionärerna framhåller att en stor organisation, om den inte har alltför många uppgifter att hantera, har bättre möjligheter än en mindre att säkerställa tillräcklig kompetens inom de områden den ansvarar för. De poängterar vidare att större ekonomiska enheter ger ökade möjligheter att frigöra resurser till kompetensutveckling och utvecklingsarbete samt bättre förutsättningar att ta mer långsiktiga investeringsbeslut. ”Hög och jämn kvalitet innebär ökad rättssäkerhet och likvärdighet för medborgarna i deras kontakter

med myndigheter och samhällsservice. Större och mer kompetenta förvaltningar har bättre möjligheter att tillgodose det.”

Förslaget innebär att staden ska renodla de geografiskt uppdelade verksamheterna och därmed koncentrera ett antal av de uppgifter som stadsdelsnämnderna idag ansvarar för till ett antal stadsövergripande nämnder, samt därtill minska ned antalet geografiskt baserade nämnder från dagens 14 till totalt fem stadsdelsnämnder. Motionärerna menar att det är angeläget att Stockholms geografiskt baserade nämnder har likvärdiga förutsättningar vad gäller befolkningsammansättning, boende, arbete, service och kommunikationer, dels för att främja likvärdigheten, dels för att hålla samman staden. De anser att färre och större områden ökar möjligheterna till att jämna ut skillnaderna i förutsättningar mellan nämnderna.

Konkret föreslås att Bromma förs samman med Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby och bildar stadsdelsnämnden Västerort. Kungsholmen, Östermalm och Norrmalm bildar stadsdelsnämnden Norra innerstaden. Södermalm fortsätter att vara en egen stadsdelsnämnd. Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen bildar stadsdelsnämnden Västra Söderort. Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck och Farsta bildar stadsdelsnämnden Östra Söderort.

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till stadsdelsnämnderna och stadsledningskontoret. Svarstiden sträcker sig för stadsdelsnämnderna fram till den 4 september 2017.

Ärendets beredning

Motionen har beretts inom kvalitetsavdelningen. Motionen har vidarebefordrats till nämndens råd för synpunkter. Funktionshinderrådet anser att ”en sammanslagning till större stadsdelar har en klar fördel, men önskar en utredning kring hur det ska se ut, då många aspekter måste vägas in”. Medan pensionärsrådet, som hade sammanträde den 7 augusti, under mötet framförde att de inte anser att Östermalms stadsdelsnämnd ska slås ihop med Norrmalm och Kungsholmen då ”centralisering leder till ökad byråkrati och att avståndet mellan politiker och invånare ökar”.

Förvaltningens synpunkter

Av motionen framgår att dagens stadsdelsnämndsområden är stora som en medelstor eller stor svensk kommun. När det gäller Östermalm, Kungsholmen och Norrmalm, som enligt förslaget

tillsammans skulle utgöra stadsdelsnämndsområdet Norra innerstaden, kan tilläggas att det dessutom handlar om stadsdelsnämndsområden som förväntas fortsätta att växa. Bara Östermalm beräknas ha cirka 100 000 invånare år 2030.

Motionärerna utgår från att en stadsdelsreform skulle leda till stordriftsfördelar och effektiviseringsvinster. Förvaltningen instämmer i att det kan finnas fördelar att samorganisera vissa mindre verksamhetsområden, stadsdelsnämnder emellan. Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen samarbetar redan idag inom ett antal områden, såsom försörjningsstöd som finns inom Östermalms Sdf men omfattar alla tre stadsdelsnämndsområden, och inom den gemensamma parkmiljöavdelningen för norra innerstaden som är placerad på Norrmalm. Dessa och andra samarbetsöverenskommelser har vuxit fram över tid. Lämpliga sakområden, där en gemensam organisation skulle kunna leda till ökad effektivitet, kvalitet och minskade kostnader, har identifierats och utretts vartefter. Senaste exemplet är alkohol- och tobakstillsynen, där den gemensamma enheten även kommer att ansvara för handläggningen av serveringstillstånd inom de tre stadsdelsnämndsområdena.

Det finns emellertid även sakområden, såsom familjevård och kontaktverksamhet där endast Östermalm och Norrmalm har en gemensam organisation, och ytterligare andra, såsom budgetrådgivning och personligt ombud, där hela innerstaden (inklusive Södermalm) samarbetar. Inom innerstaden finns även exempel på långtgående samarbeten som inte innebär gemensam organisation, exempelvis inom trygghets- och säkerhetsområdet, där stadsdelsförvaltningarna samarbetar i vardagen men även kan gå in och täcka upp för varandra om det skulle behövas vid extraordinära händelser.

En omorganisation av den omfattning som föreslås i motionen är mycket krävande och utfallet är ovisst. Ingen organisation är perfekt och förändringar medför därför vanligtvis både för- och nackdelar. Risken med en så pass storskalig omorganisation är att det skulle ta ett flertal år att få respektive sammanslagen stadsdelsförvaltning att ”sätta sig”, vilket i sin tur riskerar leda till tappad styrfart och utvecklingskraft under tiden. Förvaltningen menar därför att de nyttor som eftersträvas kan uppnås på smidigare och effektivare sätt. Genom att, på det sätt som beskrivits sker i innerstaden redan idag, vid behov prova sakområde för sakområde för att utreda eventuella samarbets- och eller samorganiseringsvinster. På så vis kan förändringar genomföras kontinuerligt och mer flexibelt utifrån

de behov och vinster som identifieras gemensamt. Samarbetsöverenskommelserna nämnderna emellan kan finjusteras över tid, och det finns på så vis ett inbyggt lärande utan att verksamheten och kvaliteten i stort behöver bli lidande.

I motionen föreslås att staden ska renodla de geografiskt uppdelade verksamheterna och därmed koncentrera ett antal av de uppgifter som stadsdelsnämnderna idag ansvarar för till ett antal stadsövergripande nämnder. Denna del av förslaget utvecklas inte närmare, det förblir oklart vilka uppgifter som skulle övertas av stadsdelsövergripande nämnder, och detta är därför svårt att bemöta. Förvaltningen instämmer i att det kan finnas anledning att se över delar av dagens styrning och samordning av stadsdelsnämnderna för att på så vis avlasta stadsdelsnämnderna, men utan att för den skull i grunden förändra ansvars- och uppgiftsfördelningen. Vissa styrningsuppgifter som är av stadsdelsgemensamkaraktär, exempelvis att varje stadsdelsnämnd ska ta fram och återkommande aktualisera kvalitetsledningssystem enligt SOFS, skulle med fördel kunna genomföras som stadsgemensamma utvecklingsprojekt för att bättre ta till vara på den samlade kompetensen, öka likvärdigheten och effektiviteten.

I motionen poängteras att det är angeläget att Stockholms geografiskt baserade nämnder har likvärdiga förutsättningar vad gäller befolkningssammansättning, boende, arbete, service och kommunikationer, dels för att främja likvärdigheten, dels för att hålla samman staden. Färre och större områden ökar möjligheterna till att jämna ut skillnaderna i förutsättningar mellan nämnderna, anser motionärerna. Frågan är dock om en stadsdelsnämndsreform av den storlek som föreslås verkligen skulle gynna arbetet med att motverka ”skillnadernas Stockholm”. Visserligen skulle en sammanslagning av exempelvis Bromma, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby medverka till att bilden av det nya stadsdelsnämndsområdet Västerort rent statistiskt blir en annan än den man får om man tittar på varje stadsdelsnämndsområde var för sig.

Det riktade och medborgarnära arbetet med lokala utvecklingsprogram som sker idag ger emellertid en annan möjlighet att synliggöra och arbeta med varje stadsdel för sig, med fokus på dess särskilda behov och utmaningar. En viktig uppgift för stadsdelsnämnderna är att stötta det lokala demokratiarbetet och att tillvara medborgarperspektivet. Något som riskerar att påverkas negativt om stadsdelsnämndsområdena blir alltför omfattande sett till såväl befolknings- som geografisk storlek.

Bilagor

Motion om en stadsdelsreform, dnr: 106-528/2017